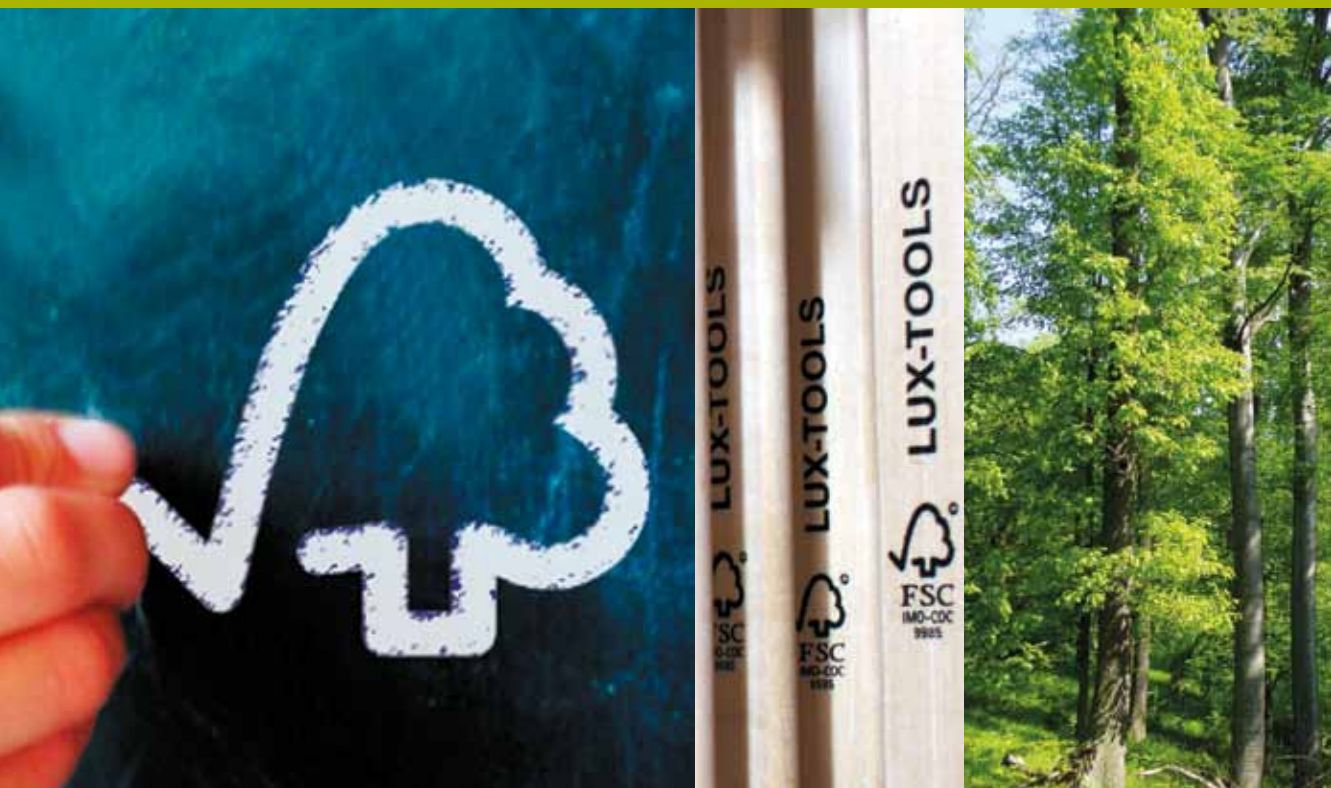

Forest Stewardship Council
FSC Česká republika

FSC - Šetrné dřevo doma i v lese

Příručka pro spotřebitele

Jak nakupovat šetrné dřevo?

O šetrném lesním hospodaření.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Předmluva

Milí čtenáři,

cílem této příručky je poskytnout Vám informace pro orientaci na trhu se dřevem a pomoci při rozhodování o koupi výrobku ze dřeva. Budeme rádi, když Vám pomůže vybrat si výrobek pocházející z šetrně obhospodařovaných lesů a rozšíří vaše znalosti o dopadu koupě dřevěného výrobku na naše životní prostředí.

Jako spotřebitelé rozmanitých výrobků ze dřeva máme důležitou úlohu: rozhodujeme o tom, který výrobek si koupíme. Naše poptávka rozhoduje do značné míry o tom, jakým způsobem se bude dřevo – a to nejen tropické – získávat. Jestli bude nadále docházet k nelegální devastující těžbě, rozsáhlým holosečím a bezohlednosti vůči místním obyvatelům, nebo zda bude těžba probíhat způsobem odpovědným k životnímu prostředí i lidem, kteří v něm žijí.

V příručce najdete příklady dobré praxe z různých koutů světa, kde se šetrně hospodaří se dřevem již řadu let a prospívá to všem stranám – lidem, přírodě i ekonomice. Zárukou šetrného původu dřeva je značka FSC na výrobcích!

*Se mnou
vám nic neunikne!*

*Světlem šetrného dřeva vás zkušeně
provede pan Oida Šetrný.*

Vydalo FSC ČR, o. s., 2012
tel.: +420 545 211 383
www.czechfsc.cz, info@czechfsc.cz

© FSC ČR, o. s., 2012

Text: Kateřina Žaludková, Tomáš
Duda, Michal Rezek, Martin Koubek
Layout: Martin Koubek

Fotografie a obrázky (pokud není
uvedeno jinak): © Istock, Fair Deal
Trading Ltd, FSC International, FSC
Deutschland, Tomáš Duda, Martin
Koubek

FSC - šetrné dřevo doma i v lese

Obsah

1	Dřevo krásné a užitečné	4
2	Zaručeně šetrné dřevo Odpovědná spotřeba a lesní hospodaření	5
3	Jak vybrat výrobek ze dřeva Čím se řídit?	6
4	Co je FSC? Jak FSC funguje?	8
5	Výrobky s logem FSC Jejich druhy, úprava a recyklace	10
6	Kde nakupovat? Mapa FSC obchodů	11
7	Dřevo s příběhem Jak to funguje ve světě?	12
8	Naše lesy, naše dřevo Lesy v České republice	14
9	Stromy v českých lesích	15
10	Dopady těžby dřeva Mizení světových lesů	19
11	Tropické dřevo Rizika dovozu, těžby a nákupu	20
12	Logo FSC Databáze držitelů a fungování FSC	21
13	Zapojte se Podpořte myšlenku FSC	22
14	Poznámky	23
15	Odkazy a tipy k prohlédnutí Zajímavá místa na internetu	27

1 Dřevo krásné a užitečné

Většina v současnosti používaných stavebních materiálů je vyráběna z neobnovitelných zdrojů a jejich výroba je energeticky vysoce náročná. Například při výrobě plastů se používá ropa, jejíž těžba, doprava, zpracování a spalování má vážné ekologické důsledky a přispívá ke klimatickým změnám. Navíc je výroba kovových či plastových výrobků energeticky náročnější než výroba ze dřeva.

Dřevo jako materiál má naopak velkou přednost – je to **obnovitelný přírodní zdroj**. Stromy při svém růstu spotřebovávají oxid uhličitý (CO₂) a konzervují jej ve svých tělech. Jeden krychlový metr dřeva váže až 250 kg uhlíku; díky tomu se zpomaluje nárůst množství CO₂ v atmosféře způsobený lidskou činností a zmenšují se dopady globálních klimatických změn. Na druhé straně, stromy stejně jako všechny rostliny, včetně mořského planktonu produkují při svém dýchání pro lidstvo životodárný kyslík.

U dřevěných výrobků odpadá problém s odpady - lze je kompostovat či spálit bez vzniku toxických zplodin a s minimálním množstvím popela.

Používáním dřeva z šetrně obhospodávaných lesů přistupujete k životnímu prostředí odpovědně a šetrně. Dřevo z takových lesů podporuje trvale udržitelný rozvoj společnosti.

Vůně
přírody
Příjemné
Krása
Starodávná výrobní na dotek
surovina našich předků

2 Zaručeně šetrné dřevo

Odovědná spotřeba a lesní hospodaření

Jedním z účinných nástrojů pro ověření původu dřeva je mezinárodní lesní certifikace FSC (Forest Stewardship Council). Zaručuje, že dřevo – ať už české nebo zahraniční – bylo vytěženo legálně a v souladu se zásadami šetrného, ekologicky a sociálně odpovědného lesního hospodaření.

Certifikát uděluje mezinárodní nevládní organizace **Forest Stewardship Council® (FSC®)** prostřednictvím akreditovaných certifikačních firem. Systém FSC představuje důvěryhodný nástroj lesní certifikace s celosvětovou působností. Lesní certifikace FSC umožňuje bezpečně určit, ve kterých lesích, ať už u nás nebo v tropech, se hospodaří podle pravidel splňujících vysoké ekologické a sociální standardy.

Logo FSC na dřevěném výrobku znamená pro zákazníka záruku, že svým nákupem podporujete šetrné lesní hospodaření, nepřispíváte k devastaci cenných lesních ekosystémů, nepodporujete nezákonnou těžbu dřeva a nepřispíváte k ničení životního prostředí místních obyvatel.

FSC je důvěryhodnou značkou šetrného lesnictví!

Proč je lesní certifikace důležitá?

Lesy patří k nejvíce ohroženým ekosystémům naší planety. Téměř polovina světových lesů zmizela vlivem činnosti člověka.

Každý rok ztrácíme plochu pralesů o rozloze téměř dvou Českých republik, na níž žijí tisíce druhů rostlin a živočichů.

Stále vážnější problém představuje také nelegální těžba. Odhaduje se, že v brazilské Amazonii je 80 % stromů pokáceno nezákonně a zhruba polovina tropického dřeva dováženého do zemí Evropské unie pochází z nelegálních zdrojů.

Ani zdravotní stav českých lesů není uspokojivý. Častou příčinou je způsob lesního hospodaření. Umělé monokultury smrků či borovic a holosečné kácení degradují půdu, která se dále okyseluje a mizí z ní důležité živiny. Nepřirozené porosty jsou náchylnější k chorobám, škůdcům či prudkým výkyvům počasí a špatně odolávají kalamitám. Řada druhů rostlin a živočichů přichází o důležité biotopy.

3 Jak vybrat výrobek ze dřeva

Čím se řídit?

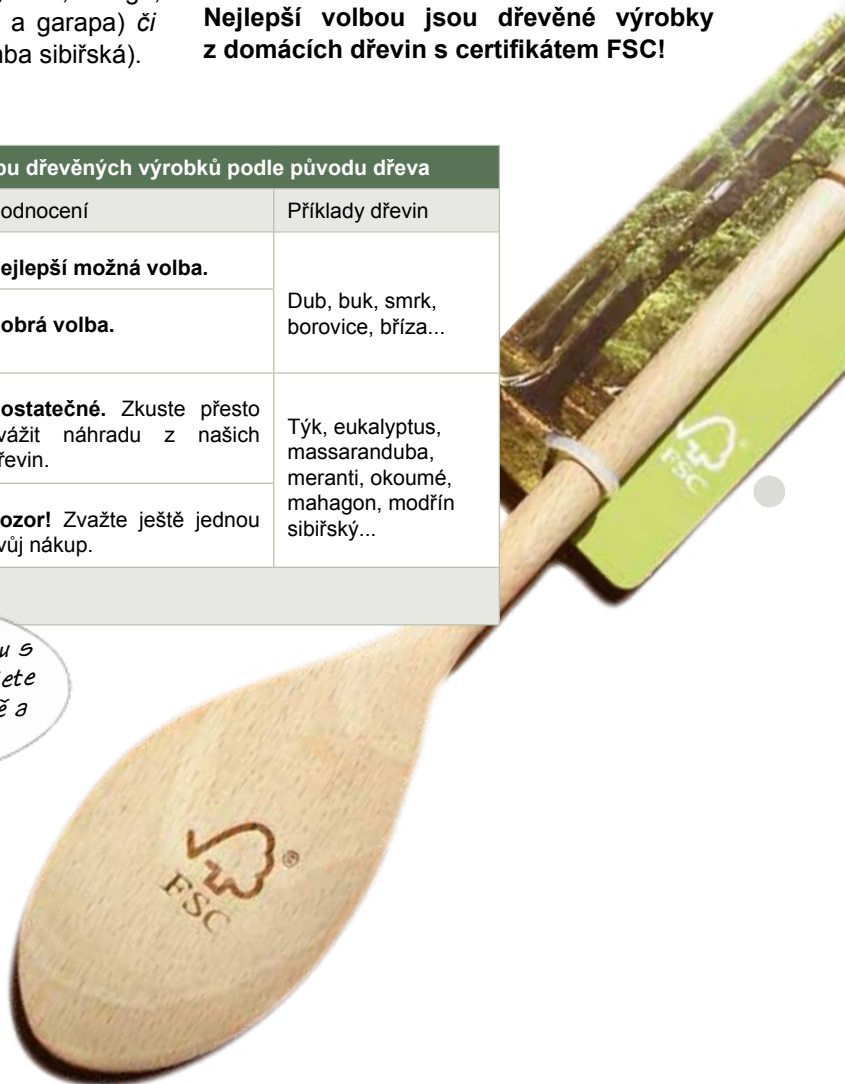
Při výběru dřevěného výrobku bychom tedy měli dát přednost **tuzemským dřevinám**, (smrk, borovice, modřín, buk, dub, javor, jasan, habr, třešeň či bříza) *před tropickými* (týk, massaranduba, jatoba, cumaru, itauba, ipe, eukalyptus, mango, mahagon (sapelli), quarubu, karri, sapucaia, meranti, ovengkol, iroko, merbau, bubinga, fabion, koto, wenge, ovenga, okoumé, sal, zenrano a garapa) *či sibiřskými* (modřín sibiřský a limba sibiřská).

Výrobkům z tropických dřevin bez certifikátu FSC je dobré se vyhnout úplně. Jejich skutečná cena je neporovnatelně vyšší, než nám udává cenovka. Do ceny totiž nejsou započítány vážné a těžko nahraditelné škody, které jejich těžba přinesla místní přírodě a obyvatelům.

Nejlepší volbou jsou dřevěné výrobky z domácích dřevin s certifikátem FSC!

Hodnocení vhodnosti nákupu dřevěných výrobků podle původu dřeva		
Původ dřeva	Hodnocení	Příklady dřevin
Domácí FSC	Nejlepší možná volba.	
Domácí	Dobrá volba.	Dub, buk, smrk, borovice, bříza...
Exotické FSC (tropické či jiné)	Dostatečné. Zkuste přesto zvážit náhradu z našich dřevin.	Týk, eukalyptus, massaranduba, meranti, okoumé, mahagon, modřín sibiřský...
Exotické (s nejasným původem)	Pozor! Zvažte ještě jednou svůj nákup.	

Koupí českého dřevěného výrobku s certifikátem FSC podporujete zaměstnanost na venkově a zdravý les.

Desatero zelených tipů pro nákup dřevěných výrobků

- 1. Raději dřevo než plasty či kovy.** *Dřevo je krásný přírodní materiál a obnovitelná surovina. Těžba a zpracování nerostných surovin často způsobuje více škod než kácení lesa.*
- 2. Kupujte dřevěné výrobky z domácích dřevin, nejlépe vyrobené v ČR.** *Čím blíže je země původu, tím lépe. S klesající přepravní vzdáleností se snižuje znečištění, které doprava způsobuje. Navíc podpoříte místní ekonomiku na našem venkově.*
- 3. Vyhledávejte dřevěné výrobky se značkou FSC.** *Certifikát FSC zaručuje šetrný původ dřeva podle důsledných mezinárodních ekologických a sociálních pravidel Forest Stewardship Council (FSC). Ptejte se svého prodejce, zda nabízí dřevo s tímto certifikátem.*
- 4. Zvažte náhradu tropického dřeva za domácí dřeviny.** *Například při nákupu zahradního nábytku dejte určitě přednost místním druhům dřevin (smrk, akát atp.) před stromy, které u nás nerostou.*
- 5. Tropické dřevo rozhodně jen se značkou FSC.** *Kupujete-li výrobky z tropických druhů dřevin (týk, eukalyptus aj.), vybírejte ze zboží označeného logem FSC.*
- 6. Pozor na tropické dřevo bez značky FSC!** *Výrobky z tropických dřevin (týk, eukalyptus, meranti, mahagon aj.) bez značky FSC často pocházejí z devastovaných či ilegálně těžených tropických lesů.*
- 7. Upřednostněte masivní dřevo před lepenými materiály.** *Výrobky z lepených materiálů mohou obsahovat zdraví nebezpečné chemické látky, zejména formaldehyd.*
- 8. Výrobky s přírodní úpravou povrchu.** *Dejte přednost výrobkům ošetřeným pouze oleji, vosky a fermeží neškodí zdraví.*
- 9. Nejlépe přírodní barvy a laky.** *Přírodní barvy a laky (nejlépe vodou ředitelné) jsou šetrné k lidskému zdraví i k životnímu prostředí.*
- 10. Vybírejte zboží vyšší kvality.** *Vydrží déle, takže nebude potřeba nábytek brzy nahradit novým. Šetříte tak životní prostředí i vaši peněženku.*

4 Co je FSC?

Jak FSC funguje?

FSC je mezinárodní nevládní nezisková organizace s hlavním sídlem v Bonnu. Byla založena roku 1993. Sdružuje zástupce mezinárodních ekologických organizací, velko- i maloobchodníků, lesníky, odbory a certifikační organizace z celého světa a další zájmové skupiny včetně domorodých obyvatel.

Základní ideou organizace FSC je podporovat ekologicky šetrné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů a tím napomoci chránit mizející, ohrožené a devastované světové lesy.

Činnost FSC financují dobročinné organizace a další prostředky jsou získávány z členských, certifikačních a akreditačních příspěvků.

FSC ve světě

Od vzniku certifikačního systému FSC v roce 1993 již prestižní certifikát FSC získalo mnoho lesních majetků a dřevozpracujících firem. V září 2012 bylo certifikováno **162 milionů hektarů** v 80 zemích světa. V obchodech je dnes po celém světě k dostání několik desítek tisíc druhů produktů s logem FSC vyrobených ze dřeva z lesů obhospodařovaných podle důsledných ekologických a sociálních pravidel FSC.

V České republice bylo v září 2012 certifikováno 50 184 ha lesů a celkem 117 firem zpracovatelského řetězce.

Jak FSC funguje?

Organizace FSC lesy přímo necertifikuje. Samotný proces certifikace je realizován prostřednictvím akreditovaných certifikačních orgánů, které také udělují certifikát FSC.

Certifikační orgány jsou firmy, které provádějí certifikaci hospodaření lesních majetků a dřevozpracujícího průmyslu v celém zpracovatelském řetězci. Jejich činnost je kontrolována jak ze strany FSC, tak širokou veřejností.

Národní kanceláře FSC v jednotlivých zemích pak vytvářejí národní standardy FSC pro lesní hospodaření a propagují koncept a výrobky FSC.

Certifikační systém je založen na 10 celosvětově platných principech a 56 kritériích FSC, které se týkají ekologické, sociální a hospodářské stránky lesního hospodaření. Ty jsou dále konkretizovány pro podmínky jednotlivých států či regionů národními kanceláři FSC.

Struktura FSC se dělí na tři vyrované pilíře: sociální, ekonomický a environmentální.

Forest
Stewardship
Council™

10 zelených pravidel FSC

1. Dlouhodobá ochrana lesního ekosystému.
2. Užívání lesů ekologicky zodpovědným a zároveň hospodářsky životaschopným způsobem.
3. Výrazné omezení holosečí a ilegálního odlesňování.
4. Výsadba druhů stromů, které jsou vhodné do podmínek prostředí dané lokality.
5. Zákaz používání nebezpečných chemikálií.
6. Nepřítomnost geneticky modifikovaných rostlin.
7. Zákaz transformace přirozených lesů na plantáže.
8. Ochrana vzácných a ohrožených živočišných a rostlinných druhů.
9. Hájení práv zaměstnanců a nároků lidí na užívání krajiny.
10. Respektování práv původních obyvatel.

Ted' je to na Vás!

- ▶ **Všimněte si při nakupování loga FSC!**
K dispozici jsou mnohé FSC certifikované výrobky: dopisní obálky, pastelky, vařečky, kopírovací papír, fotbalové míče, knihy, školní sešity, nábytek, skládací metry, papírové kapesníky, vatové tyčinky...
- ▶ **Šiřte své vědomosti dál!** Vyprávějte co nejvíce lidem o významu FSC loga a motivujte své přátele a rodinu, ať si při nakupování všimají certifikovaných produktů.
- ▶ **Zůstaňte zvědaví a kritičtí!** V současnosti existuje již tolik certifikátů a log, že člověk lehce ztrácí přehled. Mějte proto oči otevřené a informujte se o významu jednotlivých certifikátů.

5 Výrobky s logem FSC

Jejich druhy, úprava a recyklace

Výrobky v obchodě poznáte podle loga FSC. Některé obchodní řetězce je inzerují ve svých katalogích. Přímou při nákupu by vám měl poradit personál v obchodě.

Na výrobcích můžete rozpoznat několik typů označení: **FSC 100%**, **FSC Mix**, **FSC Recycled**.

Označení **FSC 100%** naleznete pouze na výrobcích, které jsou čistě z FSC certifikovaného dřeva a papíru.

Logo **FSC mix** znamená, že výrobky takto označené obsahují minimálně 70% FSC certifikované suroviny.

A co recyklace?

Výrobky označené logem **FSC recycled** pocházejí z recyklovaného dřeva a papíru – samotné recyklované dřevo nemusí být nutně certifikované.

V roce 2010 bylo 68 % použitého evropského papíru vytříděno pro recyklaci, která umožňuje další výrobu papíru a kartonů.

Využívání recyklovaného dřeva a papíru také nepřímou souvisí se zodpovědným hospodařením s lesními zdroji. **Díky používání recyklovaných lesních výrobků jsou zdroje dřeva využívány účinněji a zároveň se snižuje tlak na existující lesy.** Výrobky, které jsou označeny logem „**FSC Recycled**“ jsou vyráběny zcela z recyklované suroviny...

Povrchová úprava

Pokud jsou dřevěné výrobky nějak povrchově upraveny, dáváte přednost výrobkům ošetřeným pouze oleji, vosky a fermeží před výrobky barvenými a lakovanými. Je též lepší dát přednost výrobkům ošetřeným přírodními barvami a laky (nejlépe vodou ředitelnými) před barvami a laky syntetickými, které mohou zatěžovat životní prostředí.

*Certifikované
FSC výrobky obvykle nejsou
dražší než ostatní
výrobky!*

FSC 100%

FSC Mix

FSC Recycled

Štítky na FSC certifikovaných výrobcích (mohou být i v jiných jazycích)

6 Kde nakupovat?

Mapa FSC obchodů

Nejvíce FSC výrobků nabízejí větší obchodní řetězce a hobbymarkety, ale i u menších specializovaných prodejců jich najdete spoustu. Nejčastěji se jedná o výrobky z papíru (kancelářské papíry, hygienické výrobky), násady na nářadí, zahradní nábytek, plovoucí podlahy, parkety, dřevěné ploty, dveře, kuchyňské náčiní, ale i dřevěné uhlí, brikety a pelety. V knihkupectvích mohou zákazníci najít první kni-

hy českých nakladatelství na FSC papíře nebo také diáře.

Pokud si nebudete vědět rady, kam jít nakupovat, navštivte Mapu obchodů s FSC výrobky vytvořenou výhradně pro český trh (<http://www.czechfsc.cz/mapaobchodu/>). V databázi můžete libovolně vyhledávat a najdete v ní jak řadu obchodů po celé České republice, tak řadu konkrétních výrobků ze šetrného FSC dřeva.

7 Dřevo s příběhem

Jak to funguje ve světě?

Certifikace FSC pomáhá nejen zachovávat původní přirozené lesy, ale také pomáhá místním domorodým komunitám v jejich mnohdy těžkém živobytí například v horských lesích nebo deštných pralesích. Zde je několik příkladů:

Kanada

- 417 milionů hektarů boreálních lesů = jedna desetina všech světových lesů
- více než 30% ze všech FSC certifikovaných lesů = **největší oblast FSC certifikovaných lesů na světě**

FSC certifikované lesy chrání vodní toky a přirozené prostředí divoké zvěře, šetří oblasti

Co jsou boreální lesy?

- jsou to severské jehličnaté lesy, které se vyskytují především v severních zeměpisných šířkách
- 35% kanadské půdy a 75% z veškerých kanadských lesů
- hrají klíčovou roli ve zmírnění klimatických změn
- jsou důležité pro živobytí, kulturu i duchovnost původních obyvatel
- poskytují nezbytné zdroje příjmů pro mnoho severských komunit
- důležitý zdroj lesních produktů a tudíž i podstatnou součástí základny kanadské ekonomiky
- jsou domovem savců (vlci, los, karibu, medvědi, rys a norek) a poloviny kanadských ptačích druhů

s vysokou biodiverzitou a **minimalizují dopad těžby dřeva**. FSC certifikace zakazuje přeměnu přírodních lesů na plantáže, využití pro těžbu nerostů, ropný průzkum nebo zemědělství.

Honduras: sdílení znalostí a společná práce

- Lidé ze společnosti COATLAHL pečují o přirozené listnaté lesy již od roku 1996; jako vůbec jedny z prvních komunitních lesů získaly tehdy certifikát FSC.
- 14 malých obecních skupin zpracovávajících dřevo vlastní FSC certifikát - organizace COPADE jim pomáhá rozvíjet místní trh a zároveň podporuje trvale udržitelný obchod.
- Umělecké truhlářské a tesařské řemeslné dílny COPADE Honduras vyrábějí především nábytek. Jejich nábytkářské produkty s označením FSC a rovněž se značkou Fair Trade si našly cestu jak na domácí, tak na mezinárodní trh.

© COPADE

Nepál – komunity žijící vysoko v horách

FSC certifikace pomáhá zlepšovat hospodaření v lesích a životy v komunitách, jejichž život bezprostředně závisí na lese. Celkem 22 místních skupin pečuje o 14 145 hektarů FSC certifikovaného lesa. FSC certifikace zlepšila stav lesního hospodaření i společenskou rovnováhu mezi členy komunity. Zdroje tohoto lesa se nevyužívají jako stavební dříví. Keře a křoviny z místních lesů jsou používány na výrobu papíru a dalších 24 lesních produktů jako jsou například esenciální oleje, léčiva a kosmetické výrobky. Tyto produkty se pak prodávají na trzích po celém světě. Dřevo se těží trvale udržitelným způsobem a poskytuje další zdroj příjmů pro místní lesní komunity.

Švédsko – domov Sámů

Severské Švédsko je téměř ze 70% pokryto lesy s převážně jehličnatými druhy stromů a břízami. Švédské lesy nejsou důležité jenom ekonomicky a environmentálně, ale také kvůli svému společenskému přínosu. Například původní obživa domorodých obyvatel Sámů (Laponců) v severní Skandinávii spočívá v chovu sobích stád, která se pasou v lesích. Území s vysokou ekologickou hodnotou jsou chráněna. Obnovení FSC lesů zde probíhá přirozeně nebo umělou výsadbou.

Užijte si krásu dřeva z šetrně obhospodařovaných lesů!

©FSC_A_C_Milan_Reska

©Juraj Vysoky

©FSC_A_C_Milan_Reska

©FSC_A_C_Malaysia_Deramakot_1

8 Naše lesy, naše dřevo

Lesy v České republice

Česká republika zaujímá mezi evropskými státy 12. místo v lesnatosti (33,6% rozlohy území), v našich lesích neustále dorůstá dřevo, a dlouhodobě se těží méně, než přiroste. Na každého občana ČR připadá zhruba čtvrt hektaru lesa. Lesů tedy máme poměrně dostatek. Potíže spočívají spíše v tom, jak se v lesích hospodář, tj. jaké stromy v nich rostou a jakým způsobem se těží.

V našich lesích se nachází **čtvrtina listnatých dřevin**, které mají tvrdé dřevo, a **tři čtvrtiny dřevin jehličnatých**, jejichž dřevo je měkké. V minulých stoletích došlo vlivem výsadby smrkových a borových monokultur ke zásadní změně skladby dřevin na našem území. Postupně se však ukázalo, že takto změněná skladba dřevin má neblahý vliv na stabilitu lesů a jejich schopnost odolávat různým kalamitám. **Nejrozšířenější dřevinou** je u nás **smrk** (52%), který by se přirozeně vyskytoval jen v 11% lesů, druhá nejhojnější dřevina **borovice** (17%) by byla přirozeně zastoupena pouhými 3%. Naproti tomu **buk** a **dub**, které **kdysi v našich lesích převažovaly** (dohromady 60%),

dnes tvoří jen 14% jejich rozlohy. Kdysi velmi hojná jedle (20%) tvoří naše lesy z 1%.¹

Zvýšení podílu listnatých dřevin a jedle je důležité pro zdraví, odolnost a stabilitu našich lesů zvláště v době projevující se změny klimatu. Velkou překážkou pro obnovu přírodě blízké skladby dřevin jsou nepřírozeně vysoké stavy tzv. spárkaté, tedy zejména srnčí zvěře, která spase velké množství mladých stromků v lese.

Zlepšit neuspokojivý zdravotní stav našich lesů by též pomohla citlivější těžba, při níž by nevznikaly velké paseky (holoseče) a část stromů byla v lese ponechávána pro hnízdění ptáků a k zetlení.

¹ Zpráva o stavu lesa 2010 (<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/publikace-a-dokumenty/lesnictvi/zprava-o-stavu-lesa-2010.html>).

Koupit můžete např. i české FSC vánoční stromečky. Rádi Vám poradíme kde. Podívejte se na kontakty na straně 27.

9 Stromy v českých lesích (1)

Z dřevin běžně rostoucích u nás se pro výrobu různých dřevěných výrobků používají zejména následující:

Smrk

dřevo: měkké, houževnaté, pevné, pružné, snadno se opracovává

k čemu: výroba papíru, bednění a podlahy pro zedníky, výdřeva v dolech pro horníky

Borovice

dřevo: odolné, měkké, křehké, pryskyřičnaté

k čemu: světlý nábytek, okna, dveře, rámy, trámovi, podvaly

Modřín

dřevo: odolné, měkké, křehké, pryskyřičnaté

k čemu: světlý nábytek, okna, dveře, rámy, trámovi, podvaly

Jedle

dřevo: lehké, pružné, měkké, výborně štěpné

k čemu: stavební práce, hudební nástroje, papír, bednářství, galanterie, košíkářství, lodní stavby, mlýnská složení, tesařství, řezbářství, zápalky, žaluzie, palivo, dříve výroba šindelů

9 Stromy v českých lesích (2)

Dub

dřevo: odedávna velmi žádané pro svou odolnost vůči střídání vlhka a sucha, tvrdé, pevné, houževnaté, trvanlivé

k čemu: mlýnská kola, hamry, piloty k mostům, sudy, ledolamy, lávky, parkety, podlahové dílce, luxusní nábytek

Habr

dřevo: pevné, tvrdé, houževnaté, vysoce výhřevné, nejtvrdší z našich dřevin

k čemu: čepy, palice, šrouby, klíny, hoblíky, rukojeti, neozvučné části hudebních nástrojů, topivo

Buk

dřevo: tvrdé, málo pružné, pevné, stejnorodé, husté, výhřevné

k čemu: parkety, ohýbaný nábytek, obkladové dýhy, překližky, hračky, topivo

Javor

dřevo: tvrdé, světlé, lesklé, ušlechtilé, s krásnou kresbou

k čemu: masivní i dýhovaný nábytek, hudební nástroje – viola, housle, kytara

9 Stromy v českých lesích (3)

Bříza

dřevo: *stejněměrně husté, světle krémové barvy, středně tvrdé, pevné, dobře ohybatelné, hoří i syrové*

k čemu: *krbové topivo, dýhy, košťata, nábytek*

Lípa

dřevo: *pevné, měkké, stejněměrně husté*

k čemu: *surovina řezbářů a umělců, součásti včelařských úlů, vynikající med z květů lípy*

Oliše

dřevo: *měkké, pevné, snadno štěpné, s krásnou oranžovou kresbou*

k čemu: *surovina řezbářů a uměleckých truhlářů – mořené dřevo se podobá mahagonu nebo palisandru*

Topol

dřevo: *měkké, řídké, nepříliš pevné, velmi lehké*

k čemu: *poddýžky (krájené dýhy), obklady do suchých saun*

9 Stromy v českých lesích (4)

Jasan

dřevo: pevné, tvrdé, houževnaté,
nejpružnější z našich dřevin

k čemu: lyže, saně, topůrka, násady na
nářadí, madla, dřevěné obklady, prkna,
dýhy

Třešeň

dřevo: tvrdé, houževnaté, s osobitou
tmavě červenou kresbou

k čemu: luxusní dýhy, intarzie, uměléké
řezbářství

Akát

(původem ze Severní Ameriky)

dřevo: těžké, velmi tvrdé, značně pruž-
né, houževnaté, se žlutohnědou kresbou

k čemu: silně namáhané násady, topůr-
ka, rukojeti, zahradní nábytek

Ořešák

(původem z Asie)

dřevo: kvalitní, tvrdé s výraznou tma-
vou kresbou

k čemu: luxusní nábytek, pažby zbraní

10 Dopady těžby dřeva

Mizení světových lesů

Dřevěné výrobky v našich obchodech nepocházejí pouze z našich lesů. Může jít o výrobky ze dřeva z tropických oblastí nebo ze severských jehličnatých lesů - tajgy.

Jedním z hlavních motorů kácení původních tropických pralesů je bezodná poptávka po dřevě z tropů, které se exportuje zejména do Japonska, Číny, Severní Ameriky a Evropské unie, kde se z něj vyrábí nábytek, bytové doplňky a jiné výrobky.

Pralesy jsou přitom útočištěm mimořádného množství ohrožených živočichů a rostlin, včetně lidoopů i dalších primátů, tygrů nebo tapírů, různých druhů zoborožců a tukanů či tisíců rozličných orchidejí. Vědci odhadují, že jen v tropických lesích žijí tisíce dosud neobjevených druhů nejen rostlin, ale zejména bezobratlých živočichů.

Podle studií zůstalo v původním, nenarušeném stavu už jen asi 36% plochy přirozených pralesů.¹

Stále vážnější problém přitom představuje nelegální těžba. Odhaduje se, že v brazilské Amazonii je 80 % stromů pokáceno nezákonně, v Indonésii pak 76 %.² Ještě v roce 2010 se od-

hadovalo, že zhruba polovina tropického dřeva dováženého do země Evropské unie pochází z nelegálních zdrojů. Do značné míry podobná je situace se dřevem z Ruska, kde je podíl nelegální těžby dřeva odhadován na 35%,³ přičemž značná část z tohoto dřeva končí v zemích Evropské unie. Severská tajga a často i její pralesy v Rusku, Kanadě či Skandinávii jsou těženy pro potřeby papírenského průmyslu a zpracovávají zejména na papír.

Evropská unie letos přijala nová opatření proti dovozu nelegálního dřeva (platná od března 2012), aby tak zabránila dovozu ilegálního dřeva a dřevěných výrobků na trh EU a omezila ničení světových lesních ekosystémů.

¹ FAO (2005): *Global Forest Resources Assessment 2005*. Dostupné na: <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/008/A0400E/A0400E04.pdf>

² Stark, Tamara and Sze Pang Cheung (2006): *Sharing the Blame*. Greenpeace. Dostupné na: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2006/3/sharing-the-blame.pdf>.

³ Toyne, Paul, O'Brien, Cliona and Rod Nelson (2002): *The Timber Footprint of the G8 and China*. WWF International. Dostupné na: <http://www.wwf.org.uk/filelibrary/pdf/g8timberfootprint.pdf>

11 Tropické dřevo

Rizika dovozu, těžby a nákupu

Dovoz tropického dřeva do České republiky stoupá. V roce 2006 se ho dovezlo podle odhadů téměř 13 000 tun. Nejvíce se k nám dováží dřevo ze zemí jihovýchodní Asie a především z Indonésie a Afriky. Tyto země se potýkají s ubýváním a devastací tropických deštných pralesů. Nadměrnou těžbou dřeva jsou ohroženy hlavně gabunské národní parky. Kolem 80 % gabunské produkce tropického dřeva proudí do zemí Evropské unie.¹ Asi 80 % tropického dřeva pokáceného v pralesích povodí řeky Kongo jde přímo na vývoz; největšími odběrateli jsou přitom Evropská unie a Čína.²

Na nezákoně těžbě dřeva vydělávají zločinné gangy často spojené s vojenskými diktátorskými režimy.

Některé tropické dřeviny jsou vhodné pro mechanické zatížení jako nosné konstrukce, pojezdové rampy, dlažbu, lávky; jiné druhy se používají pro obklady, fasády, pergoly, ploty, protihlukové stěny apod. Oblíbené jsou dýhy a překližky. Ze vzácných dřev se vyrábí dekorativní nábytek.

Výhodou tropických dřevin je, že jsou pro použití v exteriéru tzv. **bezúdržbové**, což znamená, že se nemusí dodatečně povrchově upravovat ani hloubkově impregnovat. Proto jsou oblíbené pro výrobu zahradního nábytku, jenž je u nás běžně k dostání v prodejnách obchodních řetězců i ve specializovaných obchodech.

¹ Zdroj: WWF International: Conservation support for the Gamba Protected Area Complex. Dostupné na: www.panda.org/about_wwf/where_we_work/africa/where/gabon/index.cfm?uProjectID=GA0007.

² Hewitt, J.: Failing the forests: Europe's illegal timber trade, WWF-UK, Godalming 2005, str.30. Citováno z: <http://www.zelenykruh.cz/dokumenty/studie-dopady-spotreby.pdf>

Podle kalkulací odborníků činil dovoz nezákonně vytěženého dřeva do České republiky před rokem 2012 zhruba 100 000 krychlových metrů ročně.³ Řádově jsou to desítky tisíc stromů.

**Nestavte své sny
na nočních můrách jiných**

Pomozte zabránit ničení životního prostředí.
Žádejte dřevo s logem FSC. www.czechfsc.cz

Použití tropického dřeva je tedy velmi kontroverzní otázkou. Každý, kdo má možnost volby, by se před koupí exotického dřeva měl informovat, zda mu domácí dřeviny neposkytnou podobné možnosti jako výrobky z tropického dřeva.

³ Tamtéž.

12 Logo FSC

Databáze držitelů certifikátu a fungování FSC

Viděli jste nesprávně použité logo FSC?

Samozřejmě ne každý výrobek může být označen jakýmkoli logem. I logo FSC lze použít pouze u výrobků ze dřeva, které pochází z šetrně obhospodařovaných zdrojů. Pokud narazíte na nesprávné použití loga nebo pokud si nebudete správným použitím jisti, pošlete prosím ukázkou loga spolu s udáním místa a data, kde jste logo viděli na info@czechfsc.cz.

Zkontrolovat, zda je firma, která označuje své výrobky certifikátem FSC skutečně certifikována, můžete zjistit v celosvětové databázi certifikovaných subjektů (jak lesních majetků, tak zpracovatelů a prodejců) na: info.fsc.org.

Více o nesprávném použití loga naleznete na stránkách FSC ČR:

<http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/nahlasit-nespravne-pouziti-loga-fsc.html>.

Co musí obsahovat FSC štítek na výrobku

FSC logo

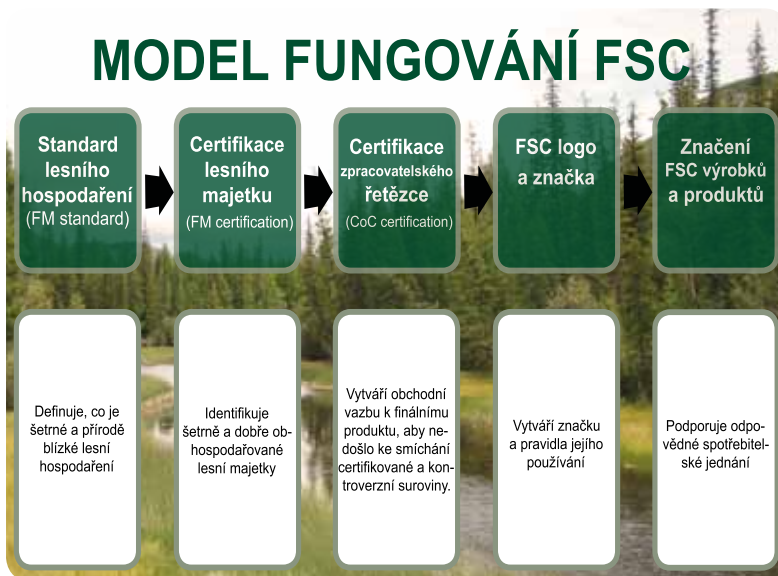
Adresa webu FSC International

Typ produktu (FSC 100%, FSC Mix, Recycled)

Text dle typu produktu (FSC 100%, FSC mix ad.)

Specifický FSC kód výrobce, který lze ověřit na: info.fsc.org

MODEL FUNGOVÁNÍ FSC

13 Zapojte se!

Podpořte myšlenku FSC

Zaujala Vás myšlenka šetrného hospodaření s lesy a se dřevem? Máte-li zájem o spolupráci s českou národní kanceláří FSC ČR, máte řadu možností, jak činnost podpořit:

Podpořte myšlenku FSC a nakreslete svůj strom

V rámci mezinárodní kampaně lidé po celém světě mohou podpořit myšlenku přirozených a šetrně obhospodařovaných lesů nakreslením stromu.

Zapojte se i Vy na www.forestsfirst.org!

Saňte se partnery a/nebo členy FSC ČR

FSC ČR je nevládní neziskovou organizací a národní kanceláří FSC s působností v České republice. FSC ČR je tvořeno třemi desítkami členů z řad vlastníků lesů, lesníků, vědců, zástupců nevládních organizací, odborů a zpracovatelů, kteří sdílí myšlenku FSC. Rozdělení jsou do tří odborných sekcí: ekonomické, environmentální a sociální. Roli pozorovatelů přijali zástupci ministerstev zemědělství a životního prostředí, Lesy České republiky a Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny.

Jedním z hlavních úkolů FSC ČR je tvorba a revize Českého standardu FSC pro přírodní a sociálně ekonomické podmínky České republiky. FSC ČR se dále věnuje propagaci, vzdělávání a podpoře přírodě blízkého hospodaření a dřeva jako obnovitelného zdroje. Poskytuje též poradenství při certifikaci lesů a dřevozpracujících podniků podle principů FSC.

Partnerství s FSC ČR je vhodné především pro firmy a právnické osoby, které mají zá-

jem na společné propagaci významu certifikace FSC.

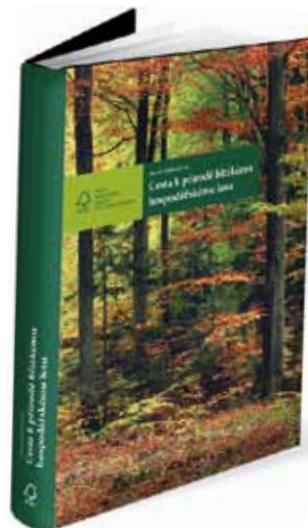
Šiřte značku FSC

Víte, kde a komu by se naše informační materiály mohly hodit? Máte zájem o některé z propagačních předmětů na Vaši akci? Neváhejte a kontaktujte nás na info@czechfsc.cz. V nabídce máme několik druhů upomínkových FSC dřevěných předmětů (např. tužky, vařečky) – pro aktuální nabídku navštivte naše stránky.

Vzdělávejte se dál

Máte-li zájem o dění v FSC jak z českého tak mezinárodního pohledu, přihlaste se k odběru elektronického čtvrtletníku „Dobré dřevo“. Magazín Dobré dřevo objednáte bezplatně na adrese info@czechfsc.cz tak, že pošlete informační email s Vašimi kontaktními údaji a předmětem e-mailu „Dobré dřevo - objednávka“.

Zakoupit u nás můžete i odborné publikace o šetrném lesním hospodaření: **100 otázek a odpovědí** k obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem a **Cesta k přírodě blízkému hospodářskému lesu**.

15 Odkazy a tipy k prohlédnutí

Zajímavá místa na Internetu

- ▶ **www.czechfsc.cz**
Webové stránky české pobočky FSC.
- ▶ **www.fsc.org**
Mezinárodní webové stránky FSC (FSC International).
- ▶ **www.fsc-uk.org**
Webové stránky britské pobočky FSC.
- ▶ **www.fsc-deutschland.de**
Webové stránky německé pobočky FSC.
- ▶ **www.wwf.org**
Webové stránky Světového fondu na ochranu přírody (WWF).
- ▶ **www.greenpeace.org/czech/cz**
Webové stránky české pobočky Greenpeace.
- ▶ **www.nazemi.cz**
Webové stránky organizace věnující se rozvojovému vzdělávání, odpovědnosti firem a Fairtrade.
- ▶ **www.ldf.mendelu.cz**
Lesnická a dřevařská fakulta, Mendlova univerzita v Brně.
- ▶ **www.mezistromy.cz**
Lesnicko-dřevařský vzdělávací portál.
- ▶ **www.pralesy.cz**
Informace o současném rozsahu a stavu přirozených lesů v ČR
- ▶ **www.prosilvabohemica.cz**
Sdružení lesníků a přátel lesa.
- ▶ **www.hnutiduha.cz**
Hnutí DUHA se věnuje klíčovými ekologickým oblastem jako je energie, recyklace odpadu, ochrana přírody a krajiny.
- ▶ **www.spotřebitel.net**
Portál pro spotřebitele.

Pro další informace a kontakty:

FSC ČR, o. s.
Tel. +420 545 211 383

www.czechfsc.cz
info@czechfsc.cz

Desatero zelených tipů pro nákup dřevěných výrobků

- 1. Raději dřevo než plasty či kovy.** *Dřevo je krásný přírodní materiál a obnovitelná surovina. Těžba a zpracování nerostných surovin často způsobuje více škod než kácení lesa.*
- 2. Kupujte dřevěné výrobky z domácích dřevin, nejlépe vyrobeným v ČR.** *Čím blíže je země původu, tím lépe. S klesající přepravní vzdáleností se snižuje znečištění, které doprava způsobuje. Navíc podpoříte místní ekonomiku na našem venkově.*
- 3. Vyhledávejte dřevěné výrobky se značkou FSC.** *Certifikát FSC zaručuje šetrný původ dřeva podle důsledných mezinárodních ekologických a sociálních pravidel Forest Stewardship Council (FSC). Ptejte se svého prodejce, zda nabízí dřevo s tímto certifikátem.*
- 4. Zvažte náhradu tropického dřeva za domácí dřeviny.** *Například při nákupu zahradního nábytku dejte určitě přednost místním druhům dřevin (smrk, akát atp.) před stromy, které u nás nerostou.*
- 5. Tropické dřevo rozhodně jen se značkou FSC.** *Kupujete-li výrobky z tropických druhů dřevin (týk, eukalyptus aj.), vybírejte ze zboží označeného logem FSC.*
- 6. Pozor na tropické dřevo bez značky FSC!** *Výrobky z tropických dřevin (týk, eukalyptus, meranti, mahagon aj.) bez značky FSC často pocházejí z devastovaných či ilegálně těžených tropických lesů.*
- 7. Upřednostněte masivní dřevo před lepenými materiály.** *Výrobky z lepených materiálů mohou obsahovat zdraví nebezpečné chemické látky, zejména formaldehyd.*
- 8. Výrobky s přírodní úpravou povrchu.** *Dejte přednost výrobkům ošetřeným pouze oleji, vosky a fermeží neškodí zdraví.*
- 9. Nejlépe přírodní barvy a laky.** *Přírodní barvy a laky (nejlépe vodou ředitelné) jsou šetrné k lidskému zdraví i k životnímu prostředí.*
- 10. Vybírejte zboží vyšší kvality.** *Vydrží déle, takže nebude potřeba nábytek brzy nahradit novým. Šetříte tak životní prostředí i vaši peněženku.*